

כמו לאדם שלא היה כאן בכלל

אנחנו בני נוער, צעירים, חיילים בצבא, התחנכנו כולנו על ברכיה של הציונות הדתית, קראנו בספריה, הגינו בטיבה ובהליכותה ואהבנוה.

אנחנו בני נוער, צעירים, ילדים בצבא, והמציאות היא נדבך חשוב בהתבגרותנו; אנחנו תרים אחריה יום, יום, אנחנו צמאים להיגיון, הרבה היגיון, כי אנחנו לא גדלנו על נסי 48 ו-67, לא אכלנו מן במדבר ולא נפגשנו עם רבנים הפותרים בעיות בצורות מיסטיות ומסתוריות. אנחנו מתמודדים עם היגיון יום-יומי חד ופשוט.

הארץ לא נפרשה לרגלינו כשניסינו ללחום במלחמה האחרונה; היא גם לא הראתה פני מקבלת בואנו בברכה. היא נותרה חתומה, כמו שאדמה אמורה להיות, ההרים, הגבעות, בתי האבן. הכול נותר חתום, טבעי רגיל, נורמלי, מציאותי מאוד.

אנחנו בני נוער, צעירים, חיילים בצבא ואנחנו מבקשים להבין את האמונה שבה אנו חיים בשפתנו אנו. דברו עמנו בשפה שאליה נולדנו, דברו עמנו במושגים מעוגגי מציאות, דברו עמנו בהיגיון צרוף וחד, לא בסגולות, לא בקדושה, לא במיסטיקה; אלו הם מושגים תלושים בעבורנו. הסבירו לנו בהיגיון מהו עם ישראל, מהי הסגולה הזו אשר נוטים לדבר עליה, והסבירו זאת מציאותית. הסבירו לנו מהי ארץ ישראל. אל תאמרו שיש בה קדושה; זה לא מובן, זה לא מציאותי לנו. ואל תאמרו שמדובר בביטחון. זה לא קונה אותנו.

אנחנו מבקשים לדעת מה במציאות מחייב שמירה של שבת? ומה טבעי יותר לעולם שלא להתגלח בתער? ולמה נחוץ כל כך לשמור על הפרדה בין בשר לחלב?

איננו מסוגלים להיות כפופים להלכה הנובעת מכללים הלכתיים ולא מהיגיון בריא חד ומציאותי. תסבירו לנו כמו שמסבירים לאדם חילוני, כמו לאדם שלא היה כאן בכלל ושום דבר אינו סטטוס-קוו מבחינתו. תסבירו לנו רק כך כיוון שהמציאות מפעמת בנו בחוקה וההיגיון אינו מותיר מנוח.

* * *

אל נא תתמהו שארץ ישראל מסערת את מיטב בחורנו יותר מתלמוד תורה, אל תתמהו שהצבא כובש את לבנו יותר מבתי המדרש, שהרי בזה חידשנו ובה לא. בכל הנוגע לארץ ישראל יצרנו יצירה חדשה, בנינו בניין שלא היה קיים כאן קודם לכן, הקמנו יישובים חדשים. לא עשינו זאת בכל הנוגע לתורת ישראל. לא הצבנו לנו בה את האתגר האמיתי, ועל כן לא היה בנו הלהט לעמוד בו. חששנו מעט מהאתגר הזה, **חידוש ההלכה נוכח בואנו לארץ ישראל**; במקומו בחרנו להתעסק ביתר שאת בארץ ישראל. זה עזר לנו לשכוח. אין בנו תרבות המחייה ומסערת עם שלם. ותורה היא תרבות, הגות ואף אומנות למי שחשב אחרת.

נפשם של אותם בחורים שנוטים להכניסם תחת הכותרת "פשרנים" אינה שואפת פשרנות כלל וכלל. הם אינם פשרנים; הם מורכבים. הם מנסים להרכיב בין שני עולמות הנראים להם סותרים,

אלא שהם עושים את זה ברובד החיצוני בלבד ולא בזה האידיאי, ההגותי. הם לא תמיד יודעים לנסח את הצורך למרחב, לקולנוע, להגות. הם לא תמיד יודעים להביט אל הדברים הללו כשייכים לתורה, אך הם צמאים אליהם. הם לא תמיד מטיבים לנסח את השיממון שלהם אל מול פני דפי הגמרא שדחפו להם בכוח. אולי מוטב יהיה ללמד אותם מעט על הנפש של אביי, על המשפחולוגיה של רבא, על רבי אליעזר היריאליסט ועל רבי עקיבא כמיסטיקן, ולא רק על אביי כשם שתמי בתוך מחלוקת "יאוש שלא מדעת".

הדור הזה שגדל בהרי בנימין ויהודה, הנראה לנו לעתים כפשרן וכדל אל מול פני הוריו הלהוטים שהקימו את מפעל גוש אמונים - מבקש זהות, הוא מבקש הגדרות מדויקות, והכמות העצומה של הישיבות השונות שקמו בארץ בשנים האחרונות תעיד על כך.

* * *

הסערות הגדולות שקמו בסבסטיה - שקטו. הניסיון לחדש אותן בכל פעם מחדש לא יועילו. מפעל ההתיישבות נחל הצלחה בתחומו. הוא אינו מהווה יותר אתגר. יש כעת שקט, חלל נפער, תהום אימתנים המבקשת להימלא, והתהום הזאת, החלל, השקט - כל אלו חושפים עוצמות ומאווים שלא הכרנו כאן בממדים הללו, הם חושפים כאן צורך עז למרחב נפשי, להיגיון, להגדרה, צרכים שלא יכלו להיגלות תחת שאון הבניין והמעש. האתגר החדש הזה המופיע כאן יש לו אופי אינדיווידואלי, אדם מול בוראו מבקש לנסח את האמונה שלו. זה לא אתגר סוחר, זה לא אתגר של נאומים חוצבי להבות, זה אתגר של שיחות עמוקות אל תוך הלילה, זה אתגר של כתיבה, של תחושות שלא תמיד התרנו שיחדרו אלינו, ייאוש ותוגה, שבירת מוסכמות, דחיות נפשיות ומרדים עצומים. זה אתגר שהוא יותר חשבון נפש מאשר שאטה קדימה.

* * *

מוטב היום הזה לעסוק בהגדרות, ולא לצאת לרחוב כדי להניח תפילין לעוברים ושבים. תושבי תל אביב אינם מחכים שנניח להם תפילין על מנת לשוב בתשובה. מוטב להתמודד עם השאלות הכי נוקבות שברחנו מהם לשטחים, אחרת הן תתפוצצנה לנו בפנים כשם שבעיית דת ומדינה התפוצצה בבר-אילן ובמועצות הדתיות וב-17 המנדטים של שינוי, כשם שבעיית השליטה על עם אחר התפוצצה במלחמה האחרונה והאינתיפאדה שלפניה, ואף מונחת עמוק בבסיסה של ה"התנתקות", ולא רק במובן הפוליטי אלא בעיקר במובן הנפשי. יש למהר. אף אחד לא יושב רגל על רגל וממתין שנעשה זאת. בתי מדרש חילוניים קמים בארץ כפטריות אחרי הגשם (עלמא, אלול, בית שמואל ועוד רבים וטובים), ולנו אין חלק בזה.

* * *

לא נוכל להותיר שום דבר כסטטוס-קוו. יש להסביר את הכול מחדש: את השבת, את הבשר והחלב, את ארץ ישראל, את עם ישראל - את הכול להסביר לעצמנו מחדש ובהיגיון, כמו שמסבירים לאדם חילוני, כמו לאדם שלא היה כאן בכלל.

